

Temat 11-12: Wypowiedzenie i jego części – podmiot i orzeczenie.

Cele lekcji:

- Uczeń potrafi podzielić wypowiedzenia na zdania i równoważniki zdań.
- Uczeń potrafi rozpoznać w tekście równoważniki zdań.
- Uczeń potrafi wskazać podmiot i orzeczenie w zdaniu.

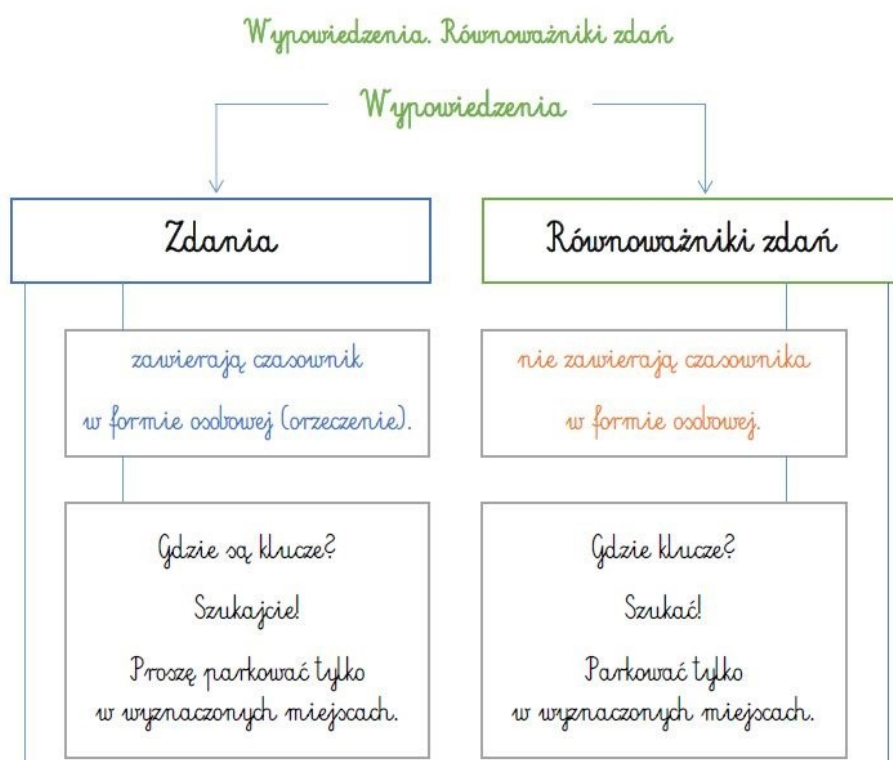
Treść lekcji:

1. Zapisz temat lekcji: Wypowiedzenie i jego części – podmiot i orzeczenie (str. 208 -211 w podręczniku)
2. Popatrz na poniższą planszę i przepisz do zeszytu: co to są główne części zdania i na jakie pytania odpowiadają.

GŁÓWNE CZĘŚCI ZDANIA

- **GŁÓWNE CZĘŚCI ZDANIA – ORZECZENIE, PODMIOT**
- **ORZECZENIE** to czynność wykonywana w zdaniu. Odpowiada na pytania: *co robi? co się z kimś, czymś dzieje?* Jest to najczęściej czasownik w formie osobowej.
- **PODMIOT** to wykonawca czynności. Odpowiada na pytania: *kto? co?* Podmiot to najczęściej rzeczownik w mianowniku.
- Okręt płynie. Kapitan obserwuje morze.
CO? CO ROBI? KTO? CO ROBI?

3. Zwróć uwagę na równoważnik zdania i wykonaj w zeszycie ćw. 1b.



1b) Równoważniki zdań. Ćwiczenie.

Przekształć zdania w równoważniki zdań.

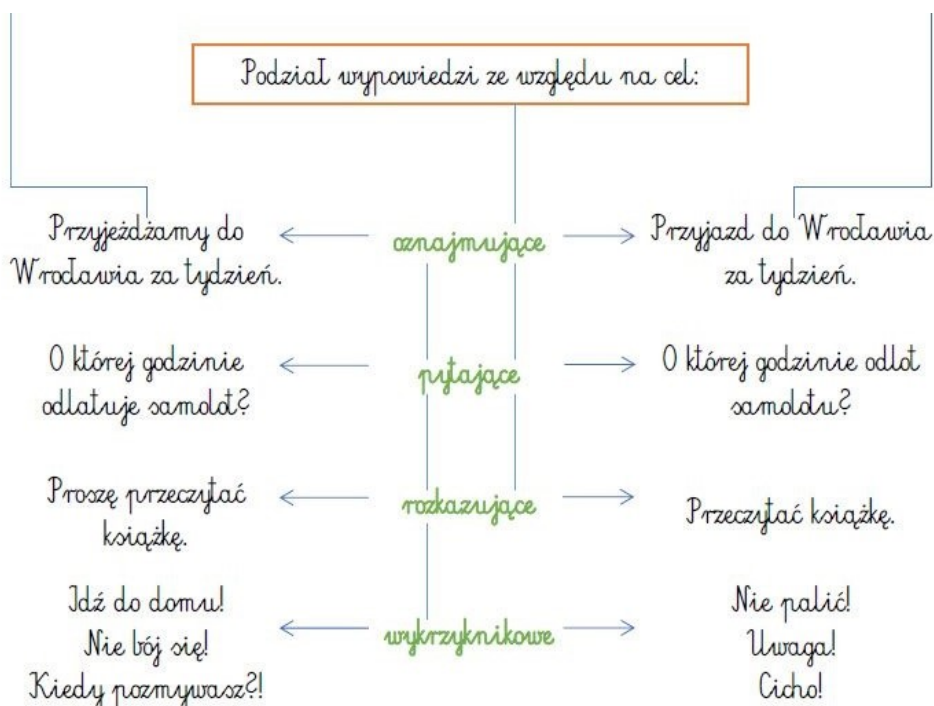
1. Jedziemy na wycieczkę szkolną.

2. Gdzie zostawiłeś rower?

3. Zrobimy krótki odpoczynek.

4. Powiedziałem wam prawdę.

4. Zwróć uwagę, że wypowiedź dzieli się ze względu na cel. Zapisz cztery rodzaje wypowiedzeń do zeszytu.



5. Zapoznaj się z rodzajami orzeczeń.



Zwróć uwagę, że orzeczenie może być czasownikowe lub imienne. Imienne jest wtedy kiedy występuje łącznik i orzecznik. Zapisz rodzaje orzeczeń do zeszytu.

6. Zapoznaj się z rodzajami podmiotów. Zrób notatkę do zeszytu.



DLA CHĘTNYCH !

Obejrzyj filmik

<https://www.youtube.com/watch?v=OlkAcjmJ7i8>

Ćw. 1b (odpowiedzi)

1. Wyjazd na wycieczkę szkolną.
2. Gdzie rower?
3. Czas na krótki wypoczynek.
4. Powiedziano prawdę.

Temat 13: Wypowiedzenie i jego części – przydawka, dopełnienie, okolicznik.

Cele lekcji:

- Uczeń potrafi wymienić główne i drugorzędne części zdania.
- Uczeń potrafi odnaleźć w tekście drugorzędne części zdania.

Treść lekcji:

1. Zapisz temat lekcji: Wypowiedzenie i jego części – przydawka, dopełnienie, okolicznik.
(str. 208 -211 w podręczniku)
2. Zapisz w zeszycie czym jest *przydawka*, *dopełnienie*, *okolicznik*. (podręcznik str. 209)
3. Podkreśl przydawki w tekście. Następnie przepisz tekst do zeszytu.

Jedna jaskółka wiosny nie czyni.
Na pochyłe drzewo wszystkie kozy skaczą.
Prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie.
Zła drużyna zepsuje dobrego syna.
Pieczone gołąbki nie lecą same do gąbki.
Kot zawsze pada na cztery łapy.

4. Znajdź wszystkie pytania, na jakie może odpowiadać dopełnienie. Są one zapisane poziomo i pionowo. Zapisz pytania przy cyfrach. Ćwiczenia nie przepisz do zeszytu.

E	T	F	A	B	K
M	C	Z	E	G	O
Q	V	C	O	S	M
B	C	Z	E	M	U
B	V	Y	P	H	I
K	I	M	U	Z	G
O	S	B	Z	L	N
G	Q	O	I	I	J
O	V	H	G	P	Y

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____

5. Zaznacz wyrazy mówiące o okolicznościach (czasie, miejscu, sposobie). Następnie przepisz tekst do zeszytu.

Wiosną Kasia zasadziła w ogrodzie piękne bratki.

Krzyś z ochotą poszedł wieczorem na boisko .

Mamie zawsze szybko udaje się zażegnać nasze spory.

Isia długo szukała w namiocie swojego grzebienia.

Przez tydzień udało się Basi zrobić na strychu porządki.

Odpowiedzi do ćwiczeń z lekcji.

Jedna jaskółka wiosny nie czyni.
Na pochyłe drzewo wszystkie kozy skaczą.
Prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie.
Zła drużyna zepsuje dobrego syna.
Pieczone gołąbki nie lecą same do gąbki.
Kot zawsze pada na cztery łapy.

E	T	F	A	B	K
M	C	Z	E	G	O
Q	V	C	O	S	M
B	C	Z	E	M	U
B	V	Y	P	H	I
K	I	M	U	Z	G
O	S	B	Z	L	N
G	Q	O	I	I	J
O	V	H	G	P	Y

1. KOMU
2. CZEGO
3. CO
4. CZEMU
5. KIM
6. KOGO
7. CZYM

Wiosną Kasia zasadziła w ogrodzie piękne bratki.
Krzyś z ochotą poszedł wieczorem na boisko .
Mamie zawsze szybko udaje się zażegnać nasze spory.
Isia długo szukała w namiocie swojego grzebienia.
Przez tydzień udało się Basi zrobić na strychu porządku.

DLA CHĘTNYCH !

Obejrzyj filmiki podsumowujące

<https://www.youtube.com/watch?v=-0DXSR5gthI>

https://www.youtube.com/watch?v=MD2vbn_oxmA

<https://www.youtube.com/watch?v=5T1VHd3fRkk>

Temat 14 - 15: Wypowiedzenie i jego części powtórzenie. Rozbiór logiczny zdania.

Cele lekcji:

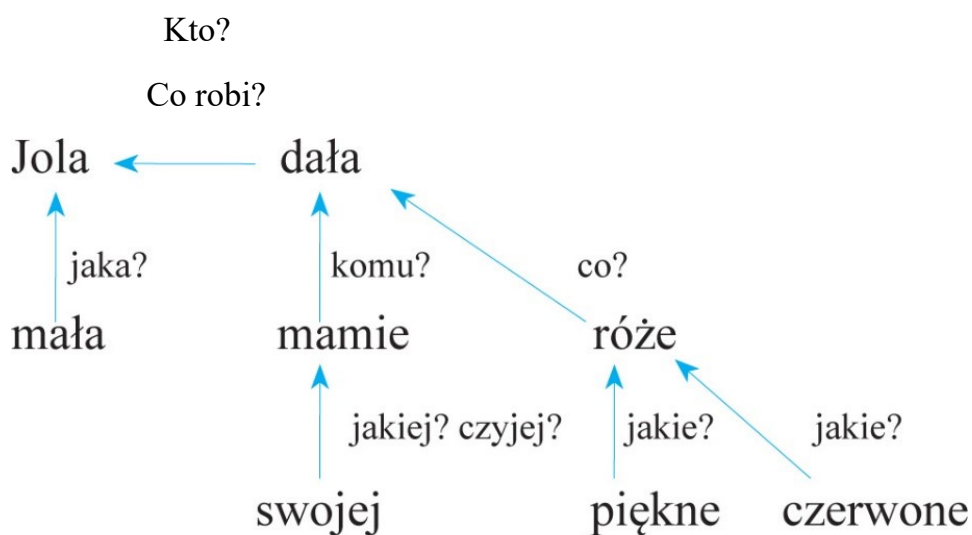
- Uczeń określa właściwy szyk przydawki w zdaniu.
- Uczeń uzupełnia zdania przydawkami w odpowiednim szyku.
- Uczeń potrafi dokonać rozbioru logicznego zdania.

Treść lekcji:

1. Zapisz temat lekcji: Wypowiedzenie i jego części powtórzenie. Rozbiór logiczny zdania.
2. Następnie prześledź wzrokiem rozbiory logiczne zdań.

Przykładowe schematy, tzw. drzewka przepisuj do zeszytu.

Mała Jola dała swojej mamie piękne, czerwone róże.



Rozbiór logiczny:

dała – orzeczenie

Jola – podmiot

mała – przydawka

mamie – dopełnienie

swojej – przydawka

róże – dopełnienie

czerwone – przydawka

piękne – przydawka

Mały kot pije białe mleko z miski.



Rozbiór logiczny:

pije – orzeczenie

kot – podmiot

mały – przydawka

mleko – dopełnienie

białe – przydawka

z miski – dopełnienie

3. Przeczytaj swoje notatki o częściach zdania.

Dodatkowo niżej masz zamieszczone najważniejsze informacje o częściach zdania. Powoli i uważnie czytaj, a następnie wykonaj pracę domową - kartę pracy- na ocenę. Rozwiązaną kartę pracy prześlij w formie dowolnej np. zdjęcia, skanu, print screen'a , pliku doc na adres e-mail:

andzia.93@wp.pl

BUDOWA ZDANIA POJEDYNCZEGO

PODMIOT (KTO? CO?)

ORZECZENIE (CO ROBI?)

PRZYDAWKA

DOPEŁNIENIE

OKOLICZNIK

JAKI?
KTÓRY?
CZYJ?
ILE?
CZEGO?
Z CZEGO?

KOGO? CZEGO?
KOMU? CZEMU?
KOGO? CO?
KIM? CZYM?
O KIM? O CZYM?

KIEDY?
GDZIE?
JAK?
PO CO?
DLACZEGO?
ITP..



CZĘŚCI ZDANIA

PRZYDAWKA

jaki? jaka? jakie?
czyj? czyja? czyje?
który? która? które?

• jest określeniem rzeczownika
np. Miły dzień.

PODMIOT

kto? co?

• nazywa wykonawcę czynności, o której mówi orzeczenie
np. Kot miauczy.

ORZECZENIE

co robi?
co się dzieje?

• orzeczenie czasownikowe
np. Ktoś mnie okradł.
• orzeczenie imienne
np. Piotr jest lekarzem.

DOPEŁNIENIE

kogo? czego?
komu? czemu?
z kim? z czym?
o kim? o czym?

• określenie czasownika, rzadziej przymiotnika
np. Złożył oświadczenie.

OKOLICZNIK

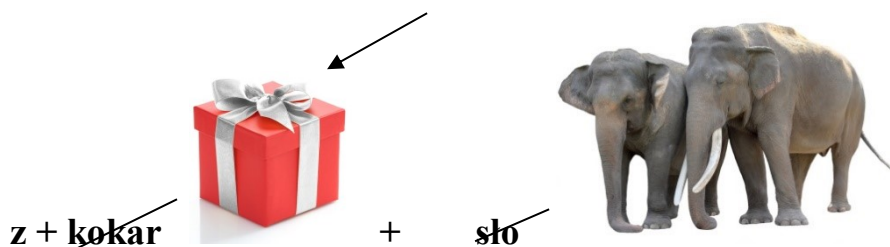
gdzie? dokąd? w jakim celu?
w jaki sposób? kiedy?

• określenie czasownika
np. Chodźmy przez las.
Spotkamy się jutro.

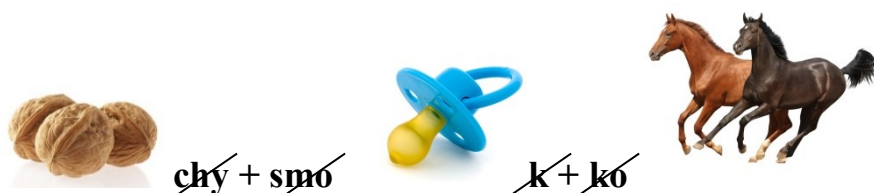
Praca domowa – karta pracy

1. Rozwiąż rebusy, następnie uzupełnij definicje części zdania.

a)



.....



.....

b)

..... to część zdania opowiadająca na pytania: **kto? co? (wykonuje czynności)**. Najczęściej podmiot wyrażony jest

Przykład. **Jaś** śpi.

..... to najważniejsza część zdania odpowiadająca na pytania: **co robi?** Zwykle jest wyrażone osobową formą czasownika.

Przykład: Jaś **śpi**.

..... nazywamy część zdania, która opowiada na pytania: **kogo? czego? komu? czemu? z kim? z czym? kogo? co? o kim? o czym?** Jest uzupełnieniem informacji zawartych w zdaniu, dopełnia znaczenie orzeczenia.

Przykład: Jaś śpi **z misiem**.

..... to określenie rzeczownika. Opowiada na pytania: **jaki? który? czyj? ile?** Może być wyrażona przymiotnikiem.

Przykład: Jaś śpi z **małym** misiem.

..... to część zdania, która odpowiada na pytania: **jak? gdzie? kiedy? po co? dlaczego?** Najczęściej jest określeniem czasownika. Wyróżniamy okolicznik czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, warunku i przyzwolenia.

Przykład. Jaś śpi z małym misiem **na tapczanie**.

2. Uzupełnij tekst właściwymi czasownikami z ramki.

*poczuł się, zobaczył, pokazywał, nie było, wyglądać, myśleli, uważał się,
żyła, mówił, uczył się*

Marcin Kozera w angielskiej szkole w Londynie. Pewnego razu na lekcji geografii nauczyciel na mapie różne kraje europejskie. Polski tam Dlatego Marcin dotknięty. Młodzieniec zawsze za Polaka. Ojczyzna w jego sercu.

3. W podanych wypowiedzeniach podkreśl **linią pojedynczą podmiot**, a **linią podwójną – orzeczenie**. Następnie dokończ zdanie.

- 1) Zosia, Ala, Tomek i Wojtek pojechali na wycieczkę do Malborka.
- 2) Na wczorajszej lekcji nauczyciel historii ciekawie opowiadał o początkach państwa polskiego.
- 3) Mariusz interesuje się dziejami Francji.
- 4) Podczas wizyty w muzeum archeologicznym Alicja długo przyglądała się starożytnym ozdobom.

Podmiot szeregowy występuje w zdaniu numer

4. Wpisz w rubryki tabeli odpowiednie wyrazy ze zdań.

Rodzice kupili dziecku piękną, historyczną książkę w księgarni.

Pani Honorata szybko wyszła na zakupy.

Marysia wyszła z psem na długi spacer po parku.

Podmiot	Orzeczenie	Przydawka	Okolicznik	Dopelnienie

5. Przekształć równoważnik zdania w zdanie pojedyncze.

Mazurek Dąbrowskiego hymnem państwowym Polski.

.....

6. Przekształć zdanie w równoważnik zdania.

Wielu Polaków wyjeżdża za granicę w poszukiwaniu pracy.

.....

7. Dokonaj rozbioru logicznego zdania.

a) Przykładowy Marek spędzał czas nad książkami.

b) Jaś chętnie poszedłby do kina.

c) Weronika szybko odebrała brata z przedszkola.